

Recenzja pracy doktorskiej Pana mgr. Oleha Malovichko

Zlecniodawca recenzji

Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie. Na podstawie art. 190 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2024 r. poz.1571, z późn. zm.) oraz § 19 ust. 1 Regulaminu przeprowadzania postępowań w sprawie nadania stopnia doktora w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, (Załącznik do Uchwały nr 21/2023 Senatu AMKP z dnia 21 września 2024 r.).

Do nadesłanego mi przez Przewodniczącą Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne dr hab. Monikę Gardoń – Preinl, prof. AMKP pisma, z prośbą o przygotowanie recenzji rozprawy doktorskiej mgr Oleha Malovichko, została dołączona stosowna dokumentacja.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr. Oleha Malovichki pt. *Spektrum możliwości wykonawczych klarnetu w wybranych utworach kompozytorów ukraińskich XXI wieku* składa się z dzieła artystycznego, dostarczonego w formie elektronicznej na nośniku pendrive oraz jego pisemnego opisu.

Praca została przygotowana pod kierunkiem prof. dr. hab. Piotra Lato w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie.

Na dzieło artystyczne składają się interpretacje następujących kompozycji:

1. Ivan Olenchik – *Caprice no 4 „Quarrel”* ze zbioru 20 Caprices for Solo Clarinet;
2. Ivan Olenchik – *Caprice no 5 „Pictures from Gucul Life”* (Thinking, Weeping, Joy) ze zbioru 20 Caprices for Solo Clarinet, w transkrypcji na klarnet i fortepian Ivana Olenchika;
3. Ivan Olenchik – *Caprice no 18 „Spanish Sketches”* ze zbioru 20 Caprices for Solo Clarinet, w transkrypcji na klarnet i fortepian Evgenya Petrova;
4. Volodymyr Runchak – *Anti-sonatas no 28, 29 and 53* na klarnet i fortepian z perkusją ad libitum;
5. Volodymyr Runchak – *Folk Concerto no 3 na klarnet, perkusję i fortepian* (Arcan, Duma, Hopak);
6. Dmytro Kyryliv – *Extraordinary dla klarnetu Bass/Es solo z heel shaker, foot cajon tambourine i elektroniką.*

Ocena dzieła artystycznego

Dzieło artystyczne zostało w całości przedstawione w postaci nagrań audio. Dodatkowo interpretacje „Anti-sonatas no 28, 29 and 53” Volodymyra Runchaka, „Caprice no 5” i „Caprice no 18” Ivana Olenchika oraz „Extraordinary” Dmytra Kyryliwa udokumentowano w formie nagrań video.

Łączny czas wykonywanych kompozycji wynosi 74 minuty i 13 sekund. Czas utworów dostarczonych w formie video wynosi ok. 40 minut.

Do współtworzenia dzieła Doktorant zaprosił znakomitych krakowskich artystów: pianistkę Wiolettę Fludę-Tkaczyk oraz perkusistę Michała Żymetkę. Realizatorem nagrań audio był Marcin Guz, a materiału video Grzegorz Klimczak / B&B Records.

Pierwszą grupę zarejestrowanych kompozycji tworzą trzy utwory Ivana Olenchika: *Caprice no 4 „Quarrel”*, *Caprice no 5 „Pictures from Gucul Life”* oraz *Caprice no 18 „Spanish Sketches”* ze zbioru *20 Caprices for Solo Clarinet*. Ich interpretacje ukazują Doktoranta jako instrumentalistę swobodnie operującego szeroką paletą zarówno tradycyjnych, jak i współczesnych środków wykonawczych. Począwszy od otwierającego *Caprice no 4* podwójnego staccato, poprzez techniki ćwierćtonowe i multifonowe, aż po pełne spektrum konwencjonalnych barw klarnetu, wykonawca wykazuje dużą sprawność techniczną oraz świadomość stylistyczną. Pozwoliło mu to przekonująco oddać zarówno kantylenowy, miejscami rzewny charakter fragmentów lirycznych, jak i sekcje jasne, żywiołowe, taneczne.

Kolejną kompozycją, która zwraca szczególną uwagę zarówno pod względem wykonawczym, jak i w kontekście lektury dysertacji, jest *Anti-sonatas no 28, 29 and 53* na klarnet i fortepian Volodymyra Runchaka. Doktorant zdecydował się przedstawić utwór zarówno w wersji audio, jak i video, przy czym właśnie materiał wizualny pozwala w pełni dostrzec performatywny charakter utworu oraz bardzo dobrą współpracę między wykonawcami. Szczególnie interesującym zabiegiem kompozytorskim jest realizacja dwóch niezależnych linii dźwiękowych za pomocą rozłożonego klarnetu i dodatkowego ustnika umieszczonego w dolnym korpusie instrumentu. Wymaga to od wykonawcy równoczesnego operowania dwoma źródłami dźwięku, wysokiego stopnia koordynacji oraz opanowania nietypowych technik zadęcia. Rozszerzona technika nie funkcjonuje przy tym wyłącznie jako efekt sonorystyczny, lecz staje się częścią dramaturgii utworu.

Następnym utworem przedstawionym przez Doktoranta jest *Folk Concerto no 3* na klarnet, perkusję i fortepian również autorstwa Volodymyra Runchaka. Utwór składa się z trzech części: *Arcan*, *Duma* i *Hopak*. Dzieło, silnie inspirowane folklorem, wymaga od wykonawców nie tylko precyzji technicznej, lecz również bardzo dobrej znajomości jego makro i mikroformy. Od klarnecisty wymaga ponadto swobodnego posługiwania się szeroką paletą współczesnych technik wykonawczych, w tym umiejętnością jednoczesnej gry przy użyciu dwóch ustników. Kompozycja, podobnie jak opisywana wcześniej *Anti-sonatas*, stanowi interesujący przykład współczesnej literatury muzycznej, w której elementy tradycji i folkloru zostają przekształcone za pomocą nowoczesnego języka kompozytorskiego i wykonawczego. Tego rodzaju synteza tradycji i

awangardy została zresztą trafnie wskazana przez autora jako jedna z istotnych cech stylu Runchaka.

Utworem wieńczącym dzieło artystyczne jest *Extraordinary* Dmytra Kyryliwa, przeznaczone na klarnet basowy/Es solo, instrumenty perkusyjne oraz elektronikę. Kompozycja w szczególnie wyrazisty sposób odzwierciedla współczesne tendencje w traktowaniu instrumentu. Obok rozszerzonych technik wydobywania dźwięku istotną funkcję pełnią tu warstwa elektroniczna oraz partie instrumentów perkusyjnych realizowane przez samego klarnecistę. W dysertacji twórczość Kyryliwa została przedstawiona właśnie jako obszar integracji tradycyjnych technik instrumentalnych z elektroniką, technologiami cyfrowymi i nowymi formami ekspresji. Elementy improwizowane, współistniejące ze strukturami o charakterze ambientowym, poszerzają zakres zadań wykonawcy, który przestaje być wyłącznie instrumentalistą, stając się jednocześnie współtwórcą. Mgr Oleh Malovichko realizuje tę wielowarstwową koncepcję z dużą swobodą i dbałością o szczegół. Interpretacja *Extraordinary* stanowi efektowne zwieńczenie całego programu, ukazując konsekwencję przyjętej przez Doktoranta koncepcji artystycznej. Zrealizowane nagrania, w połączeniu z ich warstwą video, prezentują bardzo wysoki poziom artystyczny i wykonawczy.

Zaprezentowany materiał, zarówno audio, jak i video, ukazuje mgr. Oleha Malovichko nie tylko jako znakomitego instrumentalistę, lecz także jako wszechstronnego wykonawcę poszukującego środków artystycznego wyrazu daleko wykraczających poza tradycyjnie rozumiane możliwości klarnetu. Szczególnie interesujące jest świadome operowanie rozbudowaną paletą środków narracyjnych i sonorystycznych, a także sięganie do symboliki ruchu i gestu, które w prezentowanym repertuarze stają się naturalną częścią wypowiedzi muzycznej.

Całość dzieła artystycznego tworzy przemyślaną dramaturgicznie prezentację ewolucji możliwości wykonawczych klarnetu: od wirtuozowskiego wykorzystania tradycyjnego instrumentarium, poprzez techniki rozszerzone i działania performatywne, aż po integrację klarnetu z elektroniką, perkusją, oraz elementami improwizowanymi. Tym samym dobór repertuaru pozostaje w pełni zgodny z problematyką określoną w tytule pracy doktorskiej.

Ocena opisu dzieła artystycznego

Część opisowa pracy doktorskiej mgr. Oleha Malovichko została przygotowana starannie zarówno pod względem merytorycznym, jak i redakcyjnym. Doktorant posługuje się poprawną polszczyzną oraz zwięzłym językiem właściwym dla opracowania naukowo-artystycznego. Widoczna jest również dbałość o edytorską stronę pracy. Sporadycznie pojawiające się drobne uchybienia literowe nie wpływają na czytelność wyводу ani na jego wartość merytoryczną.

Opis dzieła artystycznego składa się z trzech głównych rozdziałów, poprzedzonych wstępem i zakończonych podsumowaniem oraz bibliografią. Konstrukcja pracy jest logiczna: od przedstawienia historycznego kontekstu rozwoju technik klarnetowych, poprzez charakterystykę twórczości wybranych kompozytorów, aż po szczegółową analizę i interpretację utworów tworzących dzieło artystyczne.

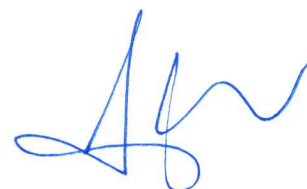
Rozdział pierwszy przedstawia współczesne techniki wykonawcze w literaturze klarnetowej drugiej połowy XX wieku z trzech perspektyw: zachodnioeuropejskiej, polskiej i wschodnioeuropejskiej. Autor przedstawia proces, w którym rozwiązania początkowo uznawane za eksperymentalne stopniowo stawały się integralną częścią języka muzycznego klarnetu. Omawia m.in. multifony, mikrotonowość, alternatywne palcowania, efekty oddechowe, nietypowe sposoby artykulacji oraz elementy performatywne. W rezultacie ukazuje ewolucję technik rozszerzonych od eksperymentu brzmieniowego do pełnoprawnych środków współczesnej narracji muzycznej.

Rozdział drugi został poświęcony Ivanowi Olenchikowi, Volodymyrowi Runchakowi i Dmytrowi Kyrylivowi. Doktorant przedstawia sylwetki kompozytorów oraz ich drogi twórcze w sposób interesujący, a zarazem syntetyczny. Wprowadza tym samym kontekst niezbędny do późniejszych analiz, lecz również może inspirować wykonawców do dalszego poznawania tego repertuaru.

Rozdział trzeci, stanowiący zasadniczą część rozprawy, zawiera analizę i interpretację utworów składających się na dzieło artystyczne. Dobór twórczości Ivana Olenchika, Volodymyra Runchaka i Dmytra Kyryliwa pozwolił autorowi przedstawić wyraźnie zróżnicowane sposoby funkcjonowania klarnetu we współczesnej muzyce ukraińskiej.

Przeprowadzone analizy wskazują, że forma omawianych dzieł pozostaje nierozzerwalnie związana z procesem wykonawczym, sposobem kształtowania barwy i artykulacji, pracą oddechową oraz organizacją gestu wykonawczego. Szczególną wartością tej części jest spojrzenie na analizowany repertuar z perspektywy praktykującego instrumentalisty.

Rezultatem jest opis dzieła, który nie stanowi jedynie komentarza do zarejestrowanych kompozycji, ale dokumentuje proces dochodzenia do określonych rozwiązań interpretacyjnych. W tym sensie pisemna część pracy pozostaje w ścisłej relacji z dziełem artystycznym, a oba elementy wzajemnie się uzupełniają.

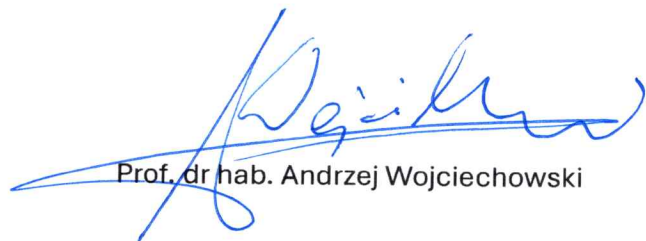
Konkluzja

Przedstawiona praca doktorska mgr. Oleha Malovichki pt. **Spektrum możliwości wykonawczych klarnetu w wybranych utworach kompozytorów ukraińskich XXI wieku** stanowi spójny, konsekwentnie zrealizowany projekt artystyczno-badawczy poświęcony współczesnym możliwościom wykonawczym klarnetu.

Autor umiejętnie łączy perspektywę historyczną i analityczną z własnym doświadczeniem instrumentalisty, traktując interpretację jako aktywny proces współtworzenia znaczenia dzieła muzycznego. Przeprowadzone analizy znajdują bezpośrednie odzwierciedlenie w praktyce wykonawczej, zaś zaprezentowane nagrania potwierdzają bardzo wysoki poziom warsztatu instrumentalnego Doktoranta, jego dojrzałość interpretacyjną, wszechstronność oraz otwartość na współczesne formy ekspresji.

Istotną wartością pracy jest również zwrócenie uwagi na współczesną twórczość kompozytorów ukraińskich - repertuaru wciąż niedostatecznie rozpoznanego.

Wysoko oceniam zarówno przedstawione dzieło artystyczne, jak i jego pisemny opis, zatem **praca doktorska spełnia warunki sformułowane w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 20218 r. Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. Z 2024 r. Poz. 1571, z późn. zm.). Pracę doktorską przyjmuję.**

Prof. dr hab. Andrzej Wojciechowski